

به نام خدا

انجمن مرتعداری ایران

نشریه علمی مرتع

این نشریه طی مجوز شماره ۳/۴۴۴۷ از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دارای درجه علمی- پژوهشی است.

سال ۱۳۹۸، شماره ۳، پاییز

صاحب امتیاز: انجمن مرتعداری ایران

مدیر مسئول: حسین ارزانی

سردیبر: حسین آذرنیوند

مدیر اجرایی: مهدی معمری

اسامي داوران مقاله‌های اين شماره:

دکتر حسین ارزانی
استاد دانشگاه تهران

دکتر محمدعلی زارع چاهوکی
(publons عضو)

دکتر عطاءالله ابراهیمی (عضو publons)
دانشیار دانشگاه شهر کرد

دکتر حسن خسروی
دانشیار دانشگاه تهران (عضو publons)

دکتر زهرا میربدیلی
دانشیار دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

دکتر حمید رضا ناصری (عضو publons)
استادیار دانشگاه تهران

دکتر علی آریاپور (عضو publons)
دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد

دکتر جواد معتمدی (عضو publons)
دانشیار پژوهش مؤسسه تحقیقات جنگل ها و مراتع

دکتر حسین پیری صحرائگرد (عضو publons)
استادیار دانشگاه زابل

دکتر حسن یگانه (عضو publons)
استادیار دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

زهرا میربدیلی (عضو publons)
دانشیار دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

دکتر اسماعیل شیدایی کرج (عضو publons)
استادیار دانشگاه ارومیه

دکتر مصطفی عباسی خالکی (عضو publons)
دکتری دانشگاه محقق اردبیلی

دکتر علی اصغر نقی پور برج (عضو publons)
استادیار دانشگاه شهر کرد

دکتر مهدیه ابراهیمی
دانشیار دانشگاه زابل

هیأت تحریویه:

حسین آذرنیوند

حسین ارزانی

مهدی بصیری

عطاءالله ابراهیمی

محمد رضا اختصاصی

محمد جعفری

سید رضا میرایی آشیانی

سید اکبر جوادی

محمدعلی زارع چاهوکی

علی طویلی

محمد فرازام

Victor Squires

Gansu Agricultural University, Lanzhou, China

نشانی: کرج، دانشکده منابع طبیعی، دفتر انجمن مرتعداری ایران، صندوق پستی ۳۱۵۸۷۷۷۸۷۸
تلفن ۰۲۶-۳۲۲۲۳۰۴۴-۷

سایت مجله: www.rangelandsrm.ir

پست الکترونیک: j.rangeland.ir@gmail.com

آدرس اینترنتی انجمن مرتعداری ایران: www.iransrm.ir

این نشریه در پایگاه استادی علوم جهان اسلام (ISC) به نشانی www.isc.gov.ir دارای ضریب تاثیر است.

نشریه مرتضی در پایگاه Academia, Google Scholar، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID) و بانک اطلاعات نشریات کشور (Magiran) نمایه می‌شود.

نشریه علمی مرتع

انجمن متعدداری ایران

سال سیزدهم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۸

شاپا ۲۰۰۸-۰۸۹۱

صفحه	فهرست مطالعه
۳۵۰	شناسایی و تعیین پتانسیل گیاهان دارویی، صنعتی و خوارکی مرتع بیلاقی چهارباغ استان گلستان
۳۶۸	اثر تیمار سرما بر شاخص‌های کیفیت علوفه برگ گونه‌های <i>Festuca</i> و <i>Dactylis glomerata L</i> و <i>arundinaceae Scherab</i> رویشی محمدعلی علیزاده
۳۷۶	بررسی تأثیر مکمل‌های آبیاری آبیار و آبسار بر خصوصیات خاک تحت کشت گونه <i>Atriplex canescens</i> فیروزه مقیمی نژاد، محمد جعفری، سلمان زارع، یاسر قاسمی آربان و راضیه دهقان
۳۸۷	بررسی و مقایسه عملکرد شیرابه گیاه دارویی آنفوزه شیرین در مرتع تفت استان یزد سمیرا حسین‌جعفری، عادل سپهری، حسن سلطانلو و علی‌اکبر کریمیان
۳۹۸	مقایسه رفتار چرای شتر و گاو در فصول مختلف سال در استان گلستان منیره تقان‌پور، مجید‌محمد اسماعیلی، آشور‌محمد قره‌باش و اکبر فخریه
۴۰۸	مطلوبیت رویشگاه‌های گونه جاشیر (<i>Prangos ferulacea</i>) در مرتع کوهستانی ارومیه جواد معتمدی، الهام آزاد موسوی، میرحسن میریعقوبزاده و مهشید سوری
۴۲۳	بررسی میزان تداخلات قوانین منابع طبیعی و اصلاحات اراضی در حفظ یا واگذاری اراضی ملی در سامانه‌های عرفی شهرستان بیله‌سوار - استان اردبیل مالک پاکدل جانیار و محسن ملکی
۴۳۶	ارزش‌گذاری اقتصادی برخی از خدمات اکوسیستم مرتع زاگرسی در استان ایلام علی‌اکبر جعفرزاده، علی مهدوی، سیدرشید فلاخ شمسی و رسول یوسف پور
۴۵۰	کاربرد سنجش از دور به منظور ارزیابی تغییر اقلیم بر تولید و فنولوزی گیاهان (منطقه مورد مطالعه: استان تهران) بهزاد رایگانی، حسین ارزانی، اسماعیل حیدری علمدارلو و محمد مهدی مقدمی
۴۶۱	تحلیل و پایش خشکسالی با استفاده از شاخص پوشش گیاهی NDVI هادی اسکندری دامنه، حامد اسکندری دامنه، حسن خسروی و حمید غلامی (مطالعه موردی: حوضه غرب تالاب جازموریان)
۴۷۶	عوامل بوم‌شناختی مؤثر بر پراکنش گونه شهرکرد <i>Salvia hydrangea DC. ex Benth.</i> زهرا حیدری قهقرخی، پژمان طهماسبی و اصغر شاهرخی
۴۹۰	بررسی تأثیر عوامل محیطی (ارتفاع و خاک) بر کمیت و کیفیت انسانس کاسنی وحشی (<i>Cichorium intybus</i>) (مطالعه موردی: لزور - فیروزکوه) سیده خدیجه مهدوی، محمد منصوری‌فر، محمد مهدوی و جلال محمودی
۵۰۴	ارتباط غنا، یکنواختی و واگرایی کارکردی با کارکرد اکوسیستمی در مرتع استپی سرد مرجن بروجن رضا امیدی‌پور، عط الله ابراهیمی، پژمان طهماسبی و مرزان فرامرزی
۵۲۲	بررسی تأثیر کاربرد برخی تیمارها بر خصوصیات رشد <i>Medicago sativa L.</i> در شرایط گلخانه مهدی معمری، لیدا عنده‌لیبی الهام علی‌جعفری و اردوان قربانی

راهنمای نگارش مقاله

رعایت دستورالعمل زیر در نگارش مقاله‌هایی که برای چاپ به مجله مرتع (Rangeland) ارسال می‌گرددند ضرور است. بدینهی است که در صورت عدم رعایت نگارش دقیق مقاله در فرمت نشریه، مقاله در روند داوری قرار نخواهد گرفت.

۱- نوع مقاله

مقاله‌های پژوهشی مرتبط با اکوسیستم‌های مرتعی که به زبان فارسی نوشته شده و برای نخستین بار منتشر می‌شود، به منظور چاپ توسط هیات تحریریه مجله مرتع بررسی خواهد شد. هیات تحریریه پس از طی مراحل داوری نظر خود را مبنی بر قبول یا رد مقاله توسط سردبیر مجله به نگارنده (نگارندگان) اعلام خواهد کرد.

۲- روش تدوین

مقاله به ترتیب از اجزای زیر تشکیل خواهد شد.

۱-۲- عنوان

عنوان خلاصه، گویا و بیانگر محتویات مقاله بوده و از ۱۵ واژه تجاوز نکند.

• نام نگارنده (گان) زیر عنوان و مشخصات آنها بصورت زیرنویس آورده شود. نکته مهم: مشخصات نویسنده‌گان در چکیده فارسی و انگلیسی به طور کامل در زیرنویس ارائه شود. مثلا؛ حسین آذرنیوند^۱

۱- استاد گروه احیا مناطق خشک و کوهستانی، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تهران، کرج، ایران.

۲-۲- چکیده

چکیده مجموعه فشرده و گویایی از مقاله، با تأکید بر تشریح مسئله، روش تحقیق و نتایج بوده و از ۱۲ سطر (حدود ۲۵۰ واژه) بیشتر نباشد.

نکات بسیار مهم در تنظیم چکیده:

- تعداد کل کلمات حداقل ۳۰۰
- ورود به مطلب ۴۰ الی ۵۰ کلمه
- هدف ۳۰ الی ۴۰ کلمه
- روش ۹۰ تا ۱۰۰ کلمه
- نتایج و نتیجه‌گیری کلی ۱۰۰ تا ۱۲۰ کلمه
- کلمات کلیدی حداقل ۴ حداقل ۶ کلمه

))))ورود به مطلب:

کمیت و کیفیت ترکیبات شیمیایی و مواد مؤثره گیاهان دارویی معمولاً در مناطق مختلف متفاوت هستند و اثرات درمانی گونه‌های گیاهی به علت داشتن چنین ترکیبات شیمیایی در اندام‌های گیاه است.

هدف:

هدف از انجام تحقیق حاضر معرفی مهمترین عوامل محیطی موثر بر تغییرات میزان مواد موثره در گونه‌ی گیاهی دارویی بومادران (*Achillea millefolium* L.) است.

روش:

بدین منظور ابتدا سه رویشگاه اصلی بومادران در مرتعی بیلاقی (مرتع چهارباغ)، مرتع مشجر (حد فاصل مرز جنگل و مرتع در مسیر توسکستان- چهارباغ) و مرتع قشلاقی (حوزه آبخیز کچیک) شناسایی گردید و سپس در نقاط معرف هر رویشگاه نمونه- برداری از اندام هوایی گونه‌ی بومادران و خاک صورت گرفت. متغیرهای محیطی (خاک، اقلیم و پستی و بلندی) در نقاط معرف اندازه‌گیری شد. انسانس گیری با استفاده از کلونجر و تجزیه‌ی آنالیز مواد موثره انسانس با استفاده از دستگاه GC/MS انجام شد. برای شناسایی ارتباط مواد موثره گیاه بومادران با عوامل محیطی از آنالیز تطبیقی قوس گیری شده (DCA) و آنالیز تطبیقی- متعارف (CCA) استفاده شد.

نتایج و نتیجه‌گیری:

نتایج نشان داد مهمترین عوامل محیطی موثر بر تغییرات میزان اسنس گونه‌ی بومادران به ترتیب دما (۰/۸۶۱)، ارتفاع از سطح دریا (۰/۵۶۵)، میزان آهک (۰/۴۹۷)، میزان سیلت خاک (۰/۴۹۱) و میزان رطوبت نسبی (۰/۵۷۴) است. با توجه به استعداد و قابلیت بومادران در مناطقی با چنین خصوصیات محیطی پیشنهاد می‌شود اقدام به تولید پایه‌های با توان تولید حداقل اجزای اسنس نمود تا بتوان در استفاده چندمنظوره از مراعع، افزایش میزان درآمد بهره‌برداران از عرصه‌های طبیعی و سرانجام افزایش تولید ناخالص بوم نظام مرتع استفاده نمود.

کلمات کلیدی:

اسنس، بومادران، دما، گیاه دارویی، رویشگاه.)

۳-۲- واژه‌های کلیدی

حداقل ۶ واژه کلیدی ویژه، درباره موضوع مورد پژوهش، بعد از چکیده ارائه شود.

۳-۴- مقدمه

مقدمه با طرح مسئله و مروج پژوهش‌های انجام شده هدف پژوهش را توجیه کند (الف: منابعی که در اول جمله ذکر می‌شوند به صورت نام محقق و سال در داخل پرانتز به صورت میلادی ذکر شود. مثال: مقدم و همکاران (۲۰۱۰)؛ اکبری و نصیری (۲۰۱۴)). ب: منابعی که در آخر جمله داخل پرانتز ذکر می‌شوند، شماره منبع در فهرست منابع پایانی مقاله به صورت عدد داخل پرانتز ارائه شود (مثال: ۵).

۳-۵- مواد و روش‌ها

در این قسمت، مواد و وسائل بکار رفته، شیوه اجرای پژوهش، طرح آماری و روش‌های شناسایی و ارزیابی توضیح داده می‌شود.

۳-۶- نتایج

تمامی نتایج کیفی و کمی بدست آمده در این قسمت ارائه می‌شود. برای ارائه نتایج از جدول، منحنی، نمودار یا تصویر استفاده شود (برای توضیحات بیشتر به بند ۳ مراجعه شود).

۳-۷- بحث و نتیجه‌گیری

در این قسمت نتایج بدست آمده با توجه به هدف بررسی و یافته‌های دیگر پژوهش‌ها، تجزیه و تحلیل شده درباره آنها بحث و نتیجه‌گیری به عمل می‌آید. نگارنده در همین قسمت می‌تواند توصیه‌ها و پیشنهادهای لازم برای انجام بررسی‌های بعدی را نیز ارائه کند. منابع داخل پرانتز، به صورت عدد ارائه شود. الف: منابعی که در اول جمله ذکر می‌شوند به صورت نام محقق و سال در داخل پرانتز به صورت میلادی ذکر شود. مثال: مقدم و همکاران (۲۰۱۰)؛ اکبری و نصیری (۲۰۱۴). ب: منابعی که در آخر جمله داخل پرانتز ذکر می‌شوند، شماره منبع در فهرست منابع پایانی مقاله به صورت عدد داخل پرانتز ارائه شود (مثال: ۵).

۳-۸- سپاس‌گزاری

این قسمت که در انتهای بخش بحث و نتیجه‌گیری مقاله درج می‌شود به اختیار مؤلف / مؤلفان مقاله، به تشکر و قدردانی از اشخاص یا مؤسسات اختصاص دارد.

۳-۹- منابع مورد استفاده

حداقل به چهار مقاله از نشریه مرتع ارجاع داده شود. کل منابع به زبان انگلیسی و به ترتیب حروف الفبای نام خانوادگی نگارنده (یا نام سازمان مربوطه در صورتی که فاقد نگارنده باشد) مرتب شود. چنانچه از یک نگارنده چند منبع مورد استفاده قرار گرفته باشد، ترتیب ارائه آنها بر حسب سال انتشار از قدیم به جدید است. در صورتی که مقالات منفرد و مشترک از یک نگارنده ارائه می‌شود، ابتدا مقالات منفرد و سپس بقیه آنها به ترتیب حروف الفبای نام نگارنده‌گان بعدی مرتب می‌شود. در تنظیم منابع بصورت حروف الفبایی و پیوسته شماره‌گذاری می‌شوند. در مورد مقاله، نام خانوادگی و نام نگارنده، تاریخ انتشار مقاله، عنوان مقاله، عنوان کامل مجله، شماره مجله در داخل پرانتز و شماره اولین و آخرین صفحه مقاله خواهد آمد. در صورت

وجود چند نگارنده پس از نوشتن نام خانوادگی و حرف اول نام نگارنده اول، برای هر یک از نگارندها دیگر ابتدا حرف اول نام و سپس نام خانوادگی آنها نوشته خواهد شد. قبل از نوشتن نام نگارنده آخر، علامت & خواهد آمد. در مورد کتاب، نام خانوادگی و نام نگارنده (در صورت وجود چند نگارنده همانند مقاله عمل شود)، تاریخ انتشار، عنوان کامل کتاب، شماره جلد، ناشر، محل انتشار و تعداد کل صفحات کتاب ذکر خواهد شد.
در تنظیم فهرست منابع برای کتاب و مقاله از **الگوی زیر پیروی** شود:

Book:

- Mesdaghi, M., 1998. Rage management in Iran. Astane ghods publications, 259 p. (In Persian)
- Tueller, P.T., 1988. Vegetation Science Application for Rangeland Analysis and Management. Kluwer Academic Publishers, 642 p.

Article:

- Barani, H., A.A. Mehrabi, M.R. Moghadam & M. Farhadi, ٢٠٠٣. Investigation of spatial and time pattern of grazing on eastern of Alborz. Iranian Journal of Natural Resources, **56(1, 2): 117-130.** (In Persian)
- Ahmadkhani, R., M. Moameri & S. Samadi Khangah, 2020. Investigating the structural and functional changes of vegetation in two areas of exclosure and under grazing in the around Urmia Lake. **Rangeland, 14(2): 299-312** (In Persian)
- Amiri, F. & H. Arzani, 2013. Range suitability model for common use of sheep and goats. Iranian Journal of Range and Desert Research, **20(1): 50-71.** (In Persian)
- Mosley, J.C., S.C. Bunting & M. Hironaka, 1986. Determining Range Condition from Frequency Data in Mountain Meadows of Central Idaho. Journal of Range Management, **39(6): 561-565**

در تنظیم منابع پایانی عنوان انگلیسی مجله مرتع فقط و فقط **Rangeland** نوشته شود.

۲- چکیده به زبان انگلیسی (Abstract)

چکیده مقاله به زبان انگلیسی، برگردان کامل عنوان، متن و واژه‌های کلیدی چکیده فارسی می‌باشد.

- نام نگارنده (گان) زیر عنوان و مشخصات آنها بصورت زیرنویس آورده شود.

۳- شیوه نگارش

مقاله با رعایت ۵/۲ سانتی‌متر حاشیه در اطراف، با قلم **B-nazanin** و اندازه حروف ۱۲ (Bold) برای عنوان، نویسنده (Bold)، سرتیتر ۱۲ (Bold)، متن ۱۲ ، پاصفحه ۱۰ ، فونت انگلیسی داخل متن که با قلم **Times New Roman** و اندازه ۱۰ ، عنوان جداول و نمودارها و شکل‌ها با قلم B-nazanin Bold و اندازه ۱۰ و داخل آنها به اندازه ۸، خطوط داخل جداول بی رنگ، **و متن مقاله به صورت تک ستونه** تنظیم شود. تمامی مقاله با رعایت اصول نگارشی در برنامه Word ۲۰۰۳ Xp ۲۰۰۷ ، ۲۰۱۰ ، ۲۰۱۳ و... تایپ شده و تعداد صفحات آن بیشتر از ۱۲ صفحه نباشد. قابل ذکر است که فایل بدون نام باید در فرمت ورد ۲۰۰۳ و فایل اصلی که شامل نام و مشخصات نویسنده‌گان است باید در فرمت ورد ۲۰۱۰، ۲۰۱۳، ۲۰۱۶ و یا ۲۰۱۴ تنظیم شود و فرمولها و عکس‌ها به صورت فایل زنده باشند. همراه مقاله یک صفحه جدایانه (فایل پیش نیاز) که در آن عنوان کامل مقاله، نام و نام خانوادگی نگارنده (گان)، مرتبه علمی و نام گروه یا مؤسسه‌ای که نگارنده (گان) در آن مشغول کار می‌باشد، نام فرد مسئول مکاتبات همراه با تلفن تماس و Email. همچنین ایمیل و شماره تلفن همه نویسنده‌گان به پیوست ارسال و از ذکر مشخصات فوق در سایر صفحه‌های مقاله خوداری شود.

مقاله به صورت فایل الکترونیکی در سایت مجله به آدرس www.rangelandsrm.ir بارگذاری شود.

در تنظیم جداول، منحنی‌ها، اشکال و تصاویر رعایت نکات زیر الزامی است:

- اطلاعات جداول، نباید به صورت منحنی یا به شکل دیگر در مقاله تکرار شوند. شماره و عنوان در بالای جدول ذکر گردد.

- هر ستون جدول دارای عنوان و واحد مربوط به خود باشد و چنانچه تمام ارقام جدول دارای واحد یکسان باشند، می‌توان واحد را در عنوان جدول ذکر نمود.
  - توضیحات اضافی عنوان و متن جدول، به صورت زیرنویس ارائه شود. نتایج بررسی‌های آماری، به یکی از روش‌های علمی در جدول منعکس شده و در هر صفحه نباید بیش از دو جدول آورده شود.
  - شکل‌های هر مقاله شامل منحنی، نمودار، عکس و نقشه بوده و همه بطور یکسان به عنوان شکل شماره‌گذاری می‌شوند. شکل‌ها به صورت سیاه و سفید و با کیفیت، مناسب و مطلوب (حداقل ۳۰۰ DPI) تهیه شده و شماره و عنوان آنها در پایین باید.
  - واحدهای استفاده شده در مقاله در سیستم متريک باشد
  - جدول‌ها بصورت ساده ترسیم شوند (از هر گونه ضخامت خطوط و رنگی بودن پرهیز شود).
- قابل توجه محققان محترم؛ مقالات ارسالی باید دقیقاً بر اساس فرمت مجله تنظیم شده باشند، در غیر این صورت در فرآیند داوری قرار نخواهد گرفت.